

Sygn. akt IX Ca 794/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Charukiewicz (spr.)
Sędziowie:	SSO Dorota Ciejek, SSO Krystyna Skiepmo,
Protokolant:	prac. sąd. Magdalena Kufel,

po rozpoznaniu w dniu 2 grudnia 2014 r. w Olsztynie,

sprawy z powództwa W. W.,

przeciwko Gminie K. i Województwu (...) Zarządowi Dróg Wojewódzkich w O.,

o zapłatę i nakazanie,

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 4 sierpnia 2014 r., sygn. akt I C 1356/14,

I. oddała apelację,

II. zasądza od pozwanej na rzecz pozwanego kwotę 600,-(sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Sygn. akt IX Ca 794/14

UZASADNIENIE

Powód W. W. wniósł ostatecznie o zasądzenie od pozwanej Gminy K. kwoty 20.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu tytułem odszkodowania za nielegalnie zajętą część jego działki nr (...) położoną w K. pod budowę chodnika, za rok 2008 i osiem miesięcy roku 2009.

W uzasadnieniu wskazał, że jesienią 2004 roku Gmina K. zgodnie z uzyskanym pozwoleniem zakończyła budowę chodnika biegnącego w tym czasie w pasie drogi wojewódzkiej nr (...) oraz zajmując kilka metrów jego działki siedliskowej nr (...). Za zajęcie działki pod chodnikiem powód otrzymał co roku od Gminy K. odszkodowanie. Problemy rozpoczęły się od 2007 roku kiedy nastąpiła zmiana na stanowisku wójta Gminy K.. Celem ostatecznego załatwienia sprawy w 2008 roku zlecono geodecie podział działki pod chodnik. Okazało się, że cały chodnik jest wybudowany na działce powoda. Od chwili dokonania podziału do dnia dzisiejszego Gmina K. nie poczyniła żadnych kroków w kierunku zatwierdzenia projektu podziału działki i jej kupna na rzecz Gminy z wybudowanym na niej chodnikiem.

Pozwana Gmina K. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu.

Ponadto wniosła o wezwanie w trybie art. 194 § 1 k.p.c. do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Zarządu Dróg Wojewódzkich w O., gdyż posiadaczem samoistnym i zarazem zarządcą chodnika docelowo miał być i jest Zarząd Dróg Wojewódzkich w O.. Potrzeby społeczności lokalnej Gminy K. a także bezpieczeństwo jej mieszkańców wymagały by wzdłuż pasa drogi wojewódzkiej nr (...) powstał chodnik.

Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Zarząd Dróg Wojewódzkich w O., który wniosł o odrzucenie wniosku pozwanej Gminy K., gdyż jest on wojewódzką jednostką organizacyjną nie posiadającą osobowości prawnej ani zdolności sądowej, a tym samym zdolności do występowania w charakterze strony.

Gmina K. wniosła o zmianę, jako właściwego do wstąpienia w miejsce Gminy K. w trybie art. 194 § 1 k.p.c. Województwa (...).

Pozwany Województwo (...) Zarząd Dróg Wojewódzkich w O. wniosł o oddalenie powództwa w całości wobec dopozwanego oraz zasądzenie kosztów procesu od pozwanej na rzecz dopozwanego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu podał, że w przedmiotowej sprawie bezsporny jest fakt wybudowania chodnika przez Gminę K., czego dowodem jest zawarte w dniu 23 sierpnia 2004 roku porozumienie. Bezsporne również jest istnienie stosunku prawnego - użyczenia działki powoda pod chodnik, pomiędzy W. W., a Gminą K.. Dlatego brak podstaw do uznania, że zobowiązany w tej sprawie jest zarządca drogi.

Wyrokiem z dnia 4 sierpnia 2014 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie zasądził od pozwanej Gminy K. na rzecz powoda kwotę 4.307 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 października 2009 r. do dnia zapłaty. Oddalił powództwo co do pozwanej Gminy K. w pozostałej części. Oddalił powództwo co do pozwanego Województwa (...) Zarządu Dróg Wojewódzkich w O. w całości. Nie obciążył powoda kosztami procesu na rzecz pozwanej Gminy K.. Nie obciążył stron brakującymi wydatkami na opinię biegłej. Zasądził od pozwanej Gminy K. na rzecz pozwanego Województwa (...) Zarządu Dróg Wojewódzkich w O. kwotę 2.400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Rejonowy ustalił, że powód W. W. był właścicielem nieruchomości położonej w K., w tym również działki nr (...) znajdującej się obok drogi wojewódzkiej nr (...). Obok tej drogi usytuowany jest również gminny cmentarz. Ze względu na bezpieczeństwo osób korzystających z pobocza drogi wojewódzkiej udających się na cmentarz, wójt Gminy K. wydał w dniu 30 grudnia 2003 roku decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowaniu terenu pod inwestycję budowę chodnika prowadzącego do cmentarza parafialnego w pasie drogi wojewódzkiej nr (...) D.-N. - J. w miejscowości K..

23 sierpnia 2004 roku zostało zawarte porozumienie o wspólnej realizacji robót pomiędzy Wójtem Gminy K., a Województwem (...) w celu realizacji przedsięwzięcia dotyczącego budowy chodnika, w którym określono zadania dla Gminy i Województwa. Wykonawstwo postanowień ze strony województwa powierzono Zarządowi Dróg Wojewódzkich w O..

Powód W. W., przez którego działkę miał przebiegać chodnik, 8 października 2004 roku poinformował na piśmie (...) Urząd Wojewódzki w O., że nie wnosi uwag i zastrzeżeń do projektowanej inwestycji.

11 listopada 2004 roku Wojewoda (...) wydał decyzję nr (...), po rozpatrzeniu wniosku inwestora Wójta Gminy K. i zatwierdził projekt budowlany i udzielił pozwolenia na budowę chodnika w pasie drogi wojewódzkiej nr (...) i powiatowej nr (...) na działkach nr (...) w miejscowości K. gmina K..

Ówczesny Wójt Gminy K. w rozmowach z powodem proponował mu wykupienie działki, bądź zawarcie umowy dzierżawy. Powód nie chciał się zgodzić na wykup działki. Proponowano zatem powodowi stawkę czynszu taką jaką otrzymują właściciele gruntów zajętych przez stacje telefonii komórkowej.

Toczyły się również rozmowy o zwolnieniu powoda z podatku na poczet ewentualnej zawartej umowy dzierżawy. Gmina K. płaciła mu okresowe opłaty w kwocie 500 zł rocznie. Umowy najmu i dzierżawy nie zostały nigdy zawarte.

Jak ustalił Sąd Rejonowy w dniu 21 grudnia 2007 roku została zawarta umowa nazwana „zleceniem”, której treścią miało być użyczenie przez powoda działki pod parking i chodnik. Zobowiązanie powoda miało być wykonane w okresie od 21 do 31 grudnia 2007r. Za powyższą czynność powód otrzymał wynagrodzenie brutto w wysokości 1.250,- zł.

Uznając następnie, że zawarta umowa zlecenia jest w istocie umową użyczenia, którą powód podpisał dobrowolnie i w której nie był określony czas użyczenia, a zatem obowiązuje ona na czas nieoznaczony na bezpłatne używanie oddanej części działki, Gmina zaprzestała wypłacania powodowi jakichkolwiek należności.

Powód prowadził z obecnym wójtem Gminy K. korespondencję w sprawie wypłaty odszkodowania, cały czas podkreślając, że czynsz powinien wynosić 1.000 zł miesięcznie. Wójt z Gminy K. proponował rekompensatę w kwocie 250,00 zł za rok 2008.

Wójt Gminy K. postanowieniem z dnia 19 marca 2008 roku pozytywnie zaopiniował projekt podziału nieruchomości działki nr (...) położonej w K., stanowiącej własność powoda na działkę nr (...). Podczas prac geodezyjnych wynikły rozbieżności na gruncie i zostało przeprowadzone postępowanie rozgraniczeniowe. Decyzją z dnia 23 maja 2011 roku wójt Gminy K. orzekł o rozgraniczeniu nieruchomości będącej własnością Województwa (...) w zarządzie Zarządu Dróg Wojewódzkich położonej w obrębie K., gmina K., oznaczonej jako działka nr (...) z nieruchomościami przyległymi działką nr (...), obręb K. stanowiącą własność W. W. i działką nr (...), obręb K. stanowiącą własność Gminy K.. Po zakończeniu prac rozgraniczeniowych, z którymi powód się zgodził ustalono, że obszar nieruchomości powoda zajęty pod chodnik wynosi 463m².

Powód w dalszym ciągu domagał się odszkodowania w wysokości 20.000 zł lub zawarcia ugody, do której nie doszło.

Biegła z zakresu szacowania nieruchomości mgr inż. E. K. obliczyła wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości w okresie od 1 stycznia 2008 roku do 1 września 2009 roku na kwotę 1.390,00 zł. W opinii uzupełniającej wyliczyła, że wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości w okresie od stycznia 2008 roku do 1 września 2009 roku według stawek dzierżawy za grunty budowlane gminne wynosi 573 zł, według stawek dzierżawy jak za grunty pod wieżę telekomunikacyjną 4.307 zł, a według stawek dzierżawy za grunty obliczone jak wartość rynkowa 1m² gruntu w 2008 roku i 2009 roku ustaloną w oparciu o analizę aktów notarialnych dotyczących sprzedaży gruntów w obrębie K., wynosi 1.325 zł.

W dniu 18 grudnia 2013 r. działka (...) przejęta została od powoda za odszkodowaniem przez Województwo (...).

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie w stosunku do pozwanej Gminy K.. Zdaniem Sądu powoda łączyły z Gminą K. różne umowy, których przedmiotem było korzystanie przez pozwaną Gminę z nieruchomości powoda, na której wybudowany został chodnik. Cechą wspólną wszystkich umów była odpłatność poprzez wynagrodzenie lub zwolnienie powoda z podatku na rzecz Gminy. Taki stan prawny trwał do końca 2007 r. Od tego okresu strony nie łączyła żadna umowa. Tym samym pozwana Gmina zajmująca nieruchomość powoda bez stosownego wynagrodzenia naruszała prawo własności powoda. Ponieważ przedmiotowy chodnik miał służyć zaspokajaniu potrzeb miejscowej ludności, a zatem stanowił realizację usług użyteczności publicznej, co stanowi sferę działalności w ramach dominium, dlatego odpowiedzialność pozwanej Gminy nie mogła być oparta o art. 417 k.c., a o ogólne zasady. W rezultacie pozwana Gmina K. jest zobowiązana do naprawienia szkody wyrządzonej z winy jej organu, którym jest wójt. Wysokość odszkodowania została ustalona w oparciu o dowód z opinii biegłego. Odsetki zasądzono od dnia wniesienia pozwu, zgodnie z żądaniem powoda. Zdarzenie to poprzedzało wezwanie pozwanej do spełnienia roszczenia. O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. i art. 194 § 1 zd. 2 k.p.c.

Powyższy wyrok w części, tj. w pkt. I i IV zaskarżyła pozwana Gmina K., zarzucając w apelacji:

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błąd w ustaleniach faktycznych polegający na stwierdzeniu, że została zawarta ustna umowa dzierżawy części nieruchomości, na której został wybudowany chodnik oraz polegający na stwierdzeniu, że Województwo (...) Wojewódzki Zarząd Dróg nie może być adresatem roszczenia powoda;

- naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez niezastosowanie art. 224 § 2 k.c. w zw. z art. 2 ust 1 pkt 2 i art. 4 pkt 6 ustawy z dnia 23 marca 1985r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 260 ze zm.), co doprowadziło do uznania, że podmiot korzystający z nieruchomości powoda – Województwo (...) – Zarząd Dróg Wojewódzkich zostało zwolnione z obowiązku zapłaty wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości powoda.

Wskazując na powyższe zarzuty pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości w stosunku do Gminy K. i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu.

Pozwany Województwo (...) Zarząd Dróg Wojewódzkich w O. poparł apelację oraz wniósł o zasądzenie od pozwanej kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Okręgowy w pełni podziela ustalenia faktyczne i ocenę prawną tych ustaleń dokonaną przez Sąd Rejonowy.

Nie są trafne zarzuty naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 233 § 1 k.p.c. i art. 224 § 2 k.c. w zw. z art. 2 ust 1 pkt 2 i art. 4 pkt 6 ustawy z dnia 23 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2013r., poz. 260 ze zm.).

Prawidłowo Sąd Rejonowy przyjął podstawę prawną odpowiedzialności pozwanej Gminy K., którą stanowi art. 416 k.c. Zgodnie z tym przepisem osoba prawna jest obowiązana do naprawienia szkody wyrządzonej z winy jej organu.

Z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, iż Wójt Gminy K. zawierał początkowo z powodem umowy, które regulowały prawa i obowiązki stron w odniesieniu do zajętej przez pozwaną nieruchomości powoda, a przede wszystkim zapewniały powodowi odpłatność za zajęcie jego nieruchomości. Tym samym nie następowało naruszenie prawa własności powoda. W późniejszym okresie, objętym żądaniem niniejszego pozwu, pozwana Gmina zaprzestała wypłaty rekompensaty.

Skarżąca twierdzi, iż roszczenia powoda nie powinny być skierowane do niej, gdyż nie jest i nigdy nie była podmiotem korzystającym z nieruchomości powoda.

Już tylko wskazanie na przedmiotowe umowy daje podstawę do stwierdzenia, iż pozwana Gmina była stroną korzystającą z nieruchomości powoda. Skoro Gmina godziła się na wypłatę rekompensaty, to przyjmowała, iż jest podmiotem korzystającym z nieruchomości powoda. Trudno bowiem przyjąć, iż świadczenia na rzecz powoda były wypłacane bez związku z korzystaniem przez Gminę z nieruchomości.

Dodatkowo zauważyć trzeba, iż korzystanie z nieruchomości powoda, które odbywało się poprzez zapewnienie bezpiecznego przejścia do cmentarza mieściło się w ramach zadań własnych Gminy, którymi są realizacja zadań użyteczności publicznej, a zatem bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze usług powszechnie dostępnych (art. 9 ust. 4 w zw. z art. 7 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym - Dz.U.2013.594 j.t.). Realizowanie tych zadań, nałożone na gminy przez ustawę, odbywało się w niniejszej sprawie poprzez korzystanie z nieruchomości powoda, zbudowanie chodnika i udostępnienie go mieszkańcom gminy.

Żaden inny podmiot, w tym pozwany Województwo (...)Zarząd Dróg Wojewódzkich w O. nie korzystał z nieruchomości powoda. Należy przy tym podkreślić, że nie jest cechą jedyną i wystarczającą dla uznania danego gruntu za część pasa drogowego stwierdzenie, że przylega on do drogi. Niezbędne jest ustalenie, że na gruncie tym znajdują się obiekty budowlane lub urządzenia techniczne związane z prowadzeniem, zabezpieczeniem i obsługą ruchu lub z potrzebami zarządzania drogą (por. wyrok WSA w Gdańsku z 08.05.2014r., III SA/Gd 227/14). To, czy w okolicznościach

niniejszej sprawy sporny teren może zostać uznany za pas drogi publicznej nie zostało w żaden sposób wyjaśnione. Z dowodów przeprowadzonych w sprawie nie wynika, jaki jest konkretnie przebieg linii granicznych pasa drogowego.

W związku z powyższym słusznie przyjął Sąd Rejonowy, że to pozwana Gmina korzystała z nieruchomości powoda w celu zaspokojenia potrzeb ludności tej Gminy i nie uiszczając za to stosownych opłat, doprowadziła do szkody powoda. W tej sytuacji jest obowiązana do jej naprawienia.

Prawidłowo została ustalona przez Sąd Rejonowy wysokość roszczenia powoda, która wynika z dowodu z opinii biegłego. Bez znaczenia jest w tej sytuacji wysokość żądań powoda zgłaszanych pozwanej na etapie postępowania przedsądowego, gdyż nie zostały one wówczas uwzględnione przez pozwaną. W toku procesu natomiast wysokość żądań powoda została w części udowodniona dowodem z opinii biegłej, który nie został przez pozwaną zakwestionowany.

Mając zatem na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w wyroku.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 6 pkt. 4 i § 12 ust 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j.t. Dz. U. z 2013 poz.490) oraz art. 194 § 1 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.